

Hyväksytty edustajiston kokouksessa (6/2024) 26.11.2024

Ympäristöohjelma

Itä-Suomen yliopiston ylioppilaskunta

2025–2028

Sisältö

1. Johdanto	1
2. Ohjelman toteuttaminen, raportointi ja päivittäminen	1
3. Ohjelman päätavoitteet	2
4. Toiminta.....	2
5. Tapahtumat ja kokoukset	4
6. Hankinnat	6
7. Tilat.....	6
8. Sidosryhmävaikuttaminen.....	8
8.1 Ainejärjestöt ja kampusjärjestöt.....	8
8.2 Yliopisto ja kampusravintolat	8
8.3 Kampuskaupungit.....	10
Liitteet	11
Liite 1: Tuotteiden pakkausmerkinnät	11

1. Johdanto

Itä-Suomen yliopiston ylioppilaskunnan (ISYY) ympäristöohjelma on ylioppilaskunnan toiminnan ympäristöystävällisyyttä ohjaava dokumentti. Ohjelma asettaa selkeät tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet, joilla ylioppilaskunta pyrkii jatkuvasti kehittämään ympäristöystävällisyyttään. Ohjelman on päivittänyt hallituksen perustaman ympäristötyöryhmä, ja siinä on otettu huomioon jäsenistöltä ja ylioppilaskunnan toimijoilta kerätyt kehitysehdotukset.

Ylioppilaskunnan toiminnalle asetetut tavoitteet on jaettu eri osa-alueisiin: yleiseen toimintaan, tapahtumiin ja kokouksiin, hankintoihin sekä tiloihin. Lisäksi ohjelmassa asetetaan erilliset tavoitteet sidosryhmävaikuttamisen kautta tapahtuvaan ympäristöystävällisyyden edistämiseen. Ohjelman perustana ovat laajemmat päätavoitteet, joiden ympärille ohjelman muut tavoitteet on rakennettu.

Ylioppilaskunta on sitoutunut ympäristöohjelman toteuttamiseen ja päivittämiseen edustajiston päätöksellä. Ylioppilaskunnan hallitus ja henkilökunta toteuttavat ohjelmaa vastuualueillaan, ja hallitus raportoi vuosittain ohjelman toteutumisesta edustajistolle.

2. Ohjelman toteuttaminen, raportointi ja päivittäminen

Ympäristöohjelman toteutumisen seurannasta vastaavat ylioppilaskunnan edustajisto ja hallitus. Hallitus huolehtii ohjelman käytännön toteuttamisesta ylioppilaskunnan toiminnassa, kun taas edustajisto valvoo ohjelman toteutumista. Toteuttamisen tueksi ja ympäristöystävällisten hankintojen varmistamiseksi ohjelmaan on liitetty tuotteiden pakkausmerkintöjä käsittelevä liite (liite 1). Hallitus raportoi edustajistolle ohjelman toteutumisesta vuosittain. Raportissa tulee ilmi, onko asetetut tavoitteet toteutuneet vai eivät. Mikäli tavoitteet eivät ole toteutuneet, edustajistolle raportoidaan syyt tähän sekä esitetään toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan tavoitteiden saavuttaminen jatkossa.

Ylioppilaskunta on sitoutunut päivittämään ympäristöohjelman joka toinen edustajistokausi, varmistaakseen sen ajantasaisuuden ja jatkuvan kehityksen. Ympäristöohjelma päivitetään noin neljän vuoden välein, ja tämän ajan kuluessa ohjelman tavoitteet pyritään saavuttamaan.

Päivitysprosessissa hyödynnetään aiempien vuosien raportteja sekä esiin nousseita uusia tavoitteita ja toimenpiteitä, jonka lisäksi kehitysehdotuksia kerätään ylioppilaskunnalta ja jäsenistöltä.

3. Ohjelman päätavoitteet

1. Vastuullinen ylioppilaskunta

ISYY on ympäristövastuullinen toimija, joka toteuttaa toimintaansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja noudattaa ympäristöohjelmaa kaikessa toiminnassaan.

2. Ympäristötietoisuuden kasvattaminen hyvällä esimerkillä

ISYY edistää ympäristötietoisuutta viestinnän ja toimintansa kautta, samalla kannustaen jäseniään ja sidosryhmiään toimimaan samojen arvojen mukaisesti. Ympäristötoimista tiedotetaan aktiivisesti, ja ylioppilaskunta osallistuu ympäristötietoisuutta lisääviin tapahtumiin sekä järjestetään niitä myös itse.

3. Aktiivinen ympäristövaikuttaja

ISYY edistää ympäristöasioita aktiivisesti vaikuttamalla opiskelijoihin liittyvillä sektoreilla sidosryhmäyhteistyön kautta. Ylioppilaskunta kannustaa opiskelijoita osallistumaan ympäristövaikuttamiseen ja tarjoaa heille mahdollisuuksia toimia ympäristöystävällisyyden edistämiseksi.

4. Toiminta

Ylioppilaskunnan toiminnassa korostuvat ympäristöystävällisyys ja eettisyys. Toiminnan tavoitteena on edistää kestävästä kehityksestä ja lisätä ympäristötietoisuutta niin ylioppilaskunnan sisällä kuin laajemmin opiskelijayhteisössä.

Tavoite	Toimenpide
Ympäristöohjelman toteuttaminen ja noudattaminen	Ympäristöohjelmaa toteutetaan aktiivisesti ja sen toteutumisesta raportoidaan vuosittain edustajistolle.
Ympäristövaikuttamisen vahvistaminen	Osallistutaan aktiivisemmin ympäristökeskusteluun viestinnän ja sidosryhmävaikuttamisen kautta.
Kestävän kehityksen edistäminen	Järjestetään vuosittain tapahtuma, joka keskittyy kestävän kehityksen eri osa-alueisiin: ekologiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen tai kulttuuriseen kestävyYTEEN.
Ympäristötietouden kasvattaminen	Kasvatetaan ympäristötietoutta suuntaamalla jäsenistölle ympäristöviestintää sekä järjestämällä muita ympäristöaiheisia tapahtumia esimerkiksi ympäristöteemapäivinä.
Hiilijalanjäljen pienentäminen ja hiilineutraalisuustavoite	Tehdään suunnitelma hiilijalanjäljen selvittämiseksi ja minimoimiseksi. Lasketaan hiilijalanjälki joko vuosittain tai muutaman vuoden välein. Asetetaan ylioppilaskunnalle hiilineutraalisuustavoite ja luodaan suunnitelma sen toteuttamiseksi.
Ympäristöystävällisempi arkistointijärjestelmä	Siirrytään käyttämään sähköistä asianhallinta- ja arkistointijärjestelmää, jolla korvataan paperinen arkistointi.

Tavoite	Toimenpide
Matkuksesta aiheutuvan ympäristökuormituksen vähentäminen	Matkustustarve ja kulkuväline arvioidaan tapauskohtaisesti, ottaen erityisesti huomioon ympäristökuormitus. Julkisia kulkuvälineitä käytetään aina, kun se on mahdollista. Mikäli julkisen liikenteen yhteydet puuttuvat tai aikataulut eivät sovi, voidaan hyödyntää myös kimppakyytejä.
Ympäristöystävällisiin työmatkoihin kannustaminen	Tarjotaan työntekijöille laajalti kannustimia työmatkaliikuntaan ja ympäristöystävällisiin työmatkoihin, esimerkiksi tarjoamalla työmatkaliikuntaa hyödyntäville etuja ja tukemalla julkisen liikenteen hyödyntämistä.
Tuotteiden kierrätyksestä huolehtiminen	Käyttökelpoiset, käytöstä poistuneet tuotteet myydään, annetaan eteenpäin tai toimitetaan kierrätykseen.
Vastuulliset yhteistyösopimukset	Uutta yhteistyötä sovittaessa yksi keskeisistä edellytyksistä on ympäristöystävällisyyden huomioiminen yhteistyösopimuksen ehdoissa.
Vastuullinen sijoitustoiminta	Uusia sijoituksia tehtäessä huomioidaan sijoituksen ympäristöystävällisyys ja eettisyys.

5. Tapahtumat ja kokoukset

Ylioppilaskunnan tapahtumissa ja kokouksissa painotetaan tarjoilujen ja tuotteiden ympäristöystävällisyyttä sekä eettisyyttä. Lisäksi tapahtumien ja kokousten kierrätykseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tavoite	Toimenpide
Ruokahävikin välttäminen	Osallistujamäärät ja ruokavalioiden tarpeet kartoitetaan ennen lähikokouksia, -koulutuksia tai -tapaamisia, ja ruokaa varataan vain tarvittava määrä.
Kestoastioiden käytön lisääminen	Suositetaan kestoastioita aina kun mahdollista. Selvitetään mahdollisuutta hankkia järjestöille, kerhoille ja ainejärjestöille vuokrattavaa kestoastiasettiiä.
Ympäristömerkityt, eettisesti tuotetut ja kotimaiset tarjoilut	Kiinnitetään huomiota tuotteiden ympäristöystävällisyyteen, eettisyyteen ja kotimaisuuteen esimerkiksi huomioimalla tuotteiden pakkausmerkinnät. Kertakäyttöastiat hankitaan ympäristömerkittyinä.
Vegaaniset tarjoilut	Tarjoiluja ostettaessa ostetaan ensisijaisesti vegaaniruokaa ja sellaista ruokaa, jolla on mahdollisimman pieni hiilijalanjälki.
Pakkausmateriaalijätteen vähentäminen	Tarjoilujen pakkausmateriaalin määrään ja kierrätettävyyteen kiinnitetään huomiota.
Tarjoilusta syntyvä jäte lajitellaan asianmukaisesti	Osallistujia neuvotaan lajittelemaan jätteet asianmukaisesti astioihin ja mahdollisuuksien mukaan tarjotaan asianmukaiset kierrätysastiat.
Paperin käytön vähentäminen	Tapahtumien ja kokousten mainostaminen tapahtuu ensisijaisesti sähköisesti. Tapahtumiin ei hankita paperisia rannekkeita vaan tapahtumien pääsylippuina toimii muun muassa digiliput tai haalarimerkit.

6. Hankinnat

Hankinnoissa huomioidaan hankinnan tarpeellisuus, kierrätettävyys ja ympäristöystävällisyys. Hankintoja tehdessä valitaan ympäristömerkittyjä, laadukkaita ja kestävämpiä vaihtoehtoja.

Tavoite	Toimenpide
Vastuulliset tuotteet ja palvelut	Tuotteet ja palvelut ostetaan ympäristömerkittyinä, jos mahdollista.
Vastuulliset kiinteistöhankeinnot	Uusissa kiinteistöhankeinnoissa huomioidaan kiinteistöjen energiatehokkuus ja mahdolliset korjaustoimenpiteet tehdään kestävästi.
Sähkölaitteet ympäristöystävällisiä	Uusissa laitehankeinnoissa suositaan energiatehokkaita ja laadukkaita laitteita. Lisäksi suositaan ladattavissa olevia laitteita, jotta vältetään turhalta paristojen käytöltä.
Kierrätettyjen tavaroiden hyödyntäminen	Uusia tavaroita hankittaessa kartoitetaan mahdollisuus hankkia tavarat kierrätettyinä.
Työpuhelimet kierrätettyjä	Työpuhelimet hankitaan laadukkaina ja ensisijaisesti kertaalleen käytettynä.
Haalarimerkit uudelleen käytettäviä	Haalarimerkit tilataan mahdollisuuksien mukaan sellaisina, että niitä voidaan hyödyntää useammassa tapahtumassa.

7. Tilat

Ylioppilaskunnan tiloissa ja niihin liittyvissä päätöksissä ja toimenpiteissä huomioidaan ympäristöystävällisyys.

Tavoite	Toimenpide
Kierrätysastioiden tilanteen parantaminen	Varmistetaan, että tiloissa on riittävästi toimivia kierrätysastioita joko lisäämällä niitä itse tai ottamalla yhteyttä tilojen kierrätysastioista vastaavaan tahoon. Roskakatoksien jäteastioista vastaavalta taholta tulee vaatia lisää astioita, jotta laaja kierrätys on mahdollista.
Kierrätysasteen parantaminen	Tiedotetaan tilojen käyttäjiä kierrättämisestä tarjoamalla kierrätysohjeet sekä suomeksi että englanniksi.
Vastuulliset siivouspalvelut	Siivouspalvelua kilpailutettaessa yhtenä kriteerinä on siivouksen ympäristöystävällisyys.
Uusiutuvaa ja ympäristöystävällistä sähköä	Ostettava sähkö on tuotettu vähintäänkin uusiutuvilla energialähteillä. Uutta sähkösopimusta kilpailutettaessa siirrytään käyttämään EKOenergia-sertifioitua energiaa. Ylioppilaskunnan tiloissa, joissa ei itse vastata sähkösopimuksista, vaaditaan sähkösopimusten hallinnoijalta uusiutuvan energian ja mahdollisuuksien mukaan EKOenergian käyttöä.
Sähkönkulutuksen pienentäminen	Tilojen käyttäjiä opastetaan välttämään turhaa valojen ja sähkölaitteiden käyttöä.
Vastuullinen korjausrakentaminen	Korjausrakentamisessa huomioidaan tilojen ympäristöystävällisyyden parantaminen.

8. Sidosryhmävaikuttaminen

Ylioppilaskunnan ympäristöohjelman keskeisiä sidosryhmiä ovat ainejärjestöt, kampusjärjestöt, yliopisto, kampusravintolat ja kampuskaupungit. Sidosryhmiin pidetään yhteyttä aktiivisesti ja sidosryhmiin liittyviä tavoitteita otetaan esille keskusteluissa.

8.1 Ainejärjestöt ja kampusjärjestöt

Tavoite	Toimenpide
Ympäristöystävälliseen toimintaan kannustaminen	Ympäristöystävällisyyden huomiointi on yhtenä avustuskriteerinä hankeavustuksissa.
Järjestöjen ympäristötietoisuuden kasvattaminen	Ympäristösektorista vastaava pitää järjestökoulutuksessa osuuden ympäristöystävällisestä järjestötoiminnasta.
Tapahtumakulttuurin muuttaminen ympäristöystävällisemmäksi	Laaditaan järjestöille ympäristöohjeistus, joka ohjaa kohti ympäristöystävällisempää toimintaa.
Ympäristötavoitteet järjestöille	Ympäristösektorista vastaavan toimesta tarjotaan neuvontaa ja tukea ympäristötavoitteiden asettamiseen ja saavuttamiseen, hyödyntäen muun muassa ympäristöohjelmaa ja -ohjeistusta.

8.2 Yliopisto ja kampusravintolat

Tavoite	Toimenpide
Yliopiston ympäristöystävällisyyden parantaminen	Yhteistyössä vaaditaan, että yliopisto noudattaa kestävän kehityksen ja vastuullisuuden toimenpideohjelmaansa.

Tavoite	Toimenpide
Ympäristöystävälliset tapahtumat	Ylioppilaskunnan ja yliopiston yhteisissä tapahtumissa pidetään huolta siitä, että ympäristöystävällisyys otetaan huomioon muun muassa tapahtumien hankinnoissa ja kierrätyksessä.
Kestävä kehitys osana opetusta	Yliopiston olisi sisällytettävä kestävä kehitys opinnon osaksi kaikkia tutkintoja suunnitelmien mukaisesti.
Vegaaniruoan houkuttelevuuden parantaminen	Yliopiston ja kampusravintoloiden kasvisruoan tulee olla hyvälaatuista vegaaniruokaa. Yliopiston ravintolatoiminnan kilpailutuksessa tulisi painottaa vegaaniruoan saatavuutta yhtenä keskeisenä valintakriteerinä.
Ympäristöystävällisen liikkumisen mahdollistaminen	Yliopiston olisi lisättävä suunnitelmien mukaisesti runkolukittavien pyöräpaikkojen määrää siten, että niitä on tarpeeksi suhteessa opiskelijoiden ja henkilöstön määrään.
Laajat kierrätysmahdollisuudet	Yliopiston olisi lisättävä suunnitelmien mukaisesti kierrätysastioiden määrää, esimerkiksi järjestämällä pullonpalautus- ja pahvinkeräysastioita kampuksille.
Konkreettisemmat ympäristöteot	Yliopiston olisi suunnitelmien mukaan pyrkiä tekemään kampusalueista ekologisesti kestäviä esimerkiksi maisemoinnin, linnunpönttöjen ja luonnonniittyjen avulla.

Tavoite	Toimenpide
Ympäristötietoisuuden kasvattaminen	Yliopiston pitäisi viestiä näkyvästi tekemistään ympäristöteoista omissa tiedotuskanavissaan ja kampuksella, pyrkien samalla lisäämään ympäristötietoisuutta.

8.3 Kampuskaupungit

Tavoite	Toimenpide
Kaupunkien ympäristöystävällisyyden parantaminen	Yhteistyössä vaaditaan, että kaupungit noudattavat ympäristöohjelmiaan ja -suunnitelmiaan.
Ympäristöystävällisen liikkumisen mahdollistaminen ja tämän houkuttelevuuden parantaminen	Pyritään viemään eteenpäin julkisen liikenteen ja pyöräilyinfrastruktuurin kehittämistä. Julkisen liikenteen tulee olla saavutettavaa ja edullista niin, että sen käytöstä on selkeä hintaetu yksityisautoiluun verrattuna.
Ympäristöystävällinen rakentaminen	Uudis- ja korjausrakentaminen on toteutettava kestävästi. Asuntojen ja niihin kuuluvien laitteiden tulee olla energiatehokkaita.
Laajan kierrätyksen mahdollistaminen	Asuntojen kaavoituksessa otetaan huomioon riittävät kierrätysastiat.
Saavutettavat kierrätysohjeet	Kierrätysohjeiden tulee olla selkeät ja tavoitettavat, myös kansainvälisille opiskelijoille.

Liitteet

Liite 1: Tuotteiden pakkausmerkinnät

Ympäristömerkit:

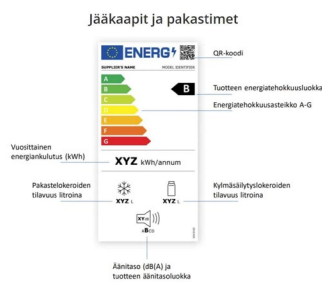
Viranomaisten perustamia ja puolueettomia ympäristömerkkejä ovat Pohjoismainen ympäristömerkki eli Joutsenmerkki (Kuva 1), EU:n ympäristömerkki (kuva 2), EU:n energiamerkki (kuva 3) ja EU:n luomumerkki (kuva 4).

Kuva 1: Joutsenmerkki

Kuva 2: EU:n ympäristömerkki

Kuva 3: EU:n energiamerkki

Kuva 4: EU:n luomumerkki

Muita ympäristö- ja energiamerkkejä ovat EU:n ja USA:n yhteinen Energy Star-merkki (kuva 5) sekä kansainvälinen ympäristömerkki sähkölle eli EKOenergia-merkki (kuva 6).

Kuva 5: Energy Star-merkki

Kuva 6: EKOenergia-merkki

Puu- ja paperituotteille on käytössä kaksi metsäsertifiointijärjestelmää, joille on omat ympäristömerkit: FSC-merkki (kuva 7) ja PEFC-merkki (kuva 8).

Kuva 7: FSC-merkki

Kuva 8: PEFC-merkki

Lähde: Kuluttajaliitto.fi: Vastuullinen kuluttaminen: Ympäristö- ja energiamerkit.

Ruoan pakkausmerkintöjä:

Ympäristömerkkien lisäksi ruokien vastuullisuus ja ympäristöystävällisyys voidaan huomioida muilla pakkausmerkinnöillä. Näitä pakkausmerkintöjä ovat muun muassa Hyvää Suomesta -merkki (kuva 9), Avainlippu-merkki (kuva 10) ja Reilun kaupan -merkki (kuva 11).

Kuva 9: Hyvää Suomesta -merkki

Kuva 10: Avainlippu-merkki

Kuva 11: Reilun kaupan-merkki

Lähde: Kuluttajaliitto.fi: Ruoan pakkausmerkinnät